

**Югозападен университет „Неофит Рилски“
гр. Благоевград**

**Правно-исторически факултет
Катедра „Публичноправни науки и публичен мениджмънт“**

Веселин Борисов Черкезов

**ПРОБЛЕМИ НА ДЪРЖАВНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ В
УСЛОВИЯТА НА СЪВРЕМЕННАТА ДЪРЖАВНОСТ**

АВТОРЕФЕРАТ

**на дисертация
за получаване на образователната и научна степен
„доктор“**

**област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни
науки
професионално направление 3.7. Администрация и управление**

**Научен ръководител:
проф. д-р Николай Арабаджийски**

**Благоевград
2011 г.**

Дисертационният труд се състои от увод, пет глави, заключение и библиография. Обемът на труда е 188 стандартни страници. Библиографията съдържа 93 заглавия, от които 50 литературни източници, 25 нормативни акта, 5 етични кодекса, 8 стратегически документа и 5 източника – справочна литература. В труда са посочени 1 таблица и 2 схеми.

Изследванията са проведени в структури на държавната администрация – администрацията на законодателната, изпълнителната и съдебната власт, на президента, на независими държавни органи и на други публични организации в Република България.

Защитата на дисертационния труд ще се състои на2011 г. от..... часа в зала на Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски” – гр. Благоевград.

Материалите по защитата са на разположение на интересуващите се в стая на факултета.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Актуалност на проблема

Актуалността на темата за проблемите на държавната администрация в условията на съвременната държавност се определя от:

- необходимостта да се разкрият теоретико-методическите постановки за същността на държавната администрация;
- необходимостта да се осветлят традициите и приемствеността в системно-структурна характеристика на държавната администрация в Република България;
- Липсата на достатъчно системни науковедски изследвания, извеждащи проблемите на българската държавна администрация в условията на съвременната държавност;
- възможността резултатите от изследваната тематика да се използват от органите на държавното управление в съвременната българска държавна администрация, които да предприемат действия за преодоляване на съществуващите в нея проблеми.

Посочените предпоставки обосновават необходимостта от разработване на *дисертационно изследване* на тема „**Проблеми на държавната администрация в условията на съвременната държавност**”.

2. Цел и задачи на изследването

Целта на изследването е, на основата на *анализа и оценката* на съществуващата теория и практика в областта на организацията и функционирането на държавната администрация в Република България, да се изведат основните проблеми, възникващи в условията на съвременната държавност, и се предложат възможности за тяхното преодоляване.

За постигането на тази **цел** са решени следните основни **задачи**:

- *проучени и представени* в синтезиран вид са теоретико-методически постановки за същността на държавната администрация;
- *изяснена* е системно-структурната характеристика на държавната администрация в Република България;
- *изведени* са проблемите, водещи до пандемия в системата на държавната администрация;
- *извършени* са анализ и оценка на състоянието на държавната администрация в Република България;
- *извършен* е анализ на механизмите за развитието на държавната администрация в Република България.

3. Обект, предмет и обхват на изследването

Обект на дисертационното изследване е системата на държавната администрация в Република България.

Предмет на изследването са:

- теоретичните и правни основи на държавната администрация;
- предпоставките и условията за изграждането и функционирането на държавната администрация;
- проблемите, предизвикани от наличието на бюрокрация, корупция, мафия и тероризъм, водещи до пандемия в държавната администрация;
- процедурните и функционални проблеми на правителството и парламента и влиянието на структурите-корективи на държавната администрация;
- механизмите за развитие на държавната администрация.

Обхватът на изследването е:

- *времеви* – обхващащ периода от 1991 г. до 2011 г.;
- *териториален* – структури на администрацията на законодателната, изпълнителната и съдебната власт, на президента, на независими държавни органи, на други публични организации.

4. Основна теза и подтези на изследването

В изследването се прави опит да бъде защитена основната теза, че в условията на съвременната държавност в Република България съществуват проблеми, които възпрепятстват ефикасността на държавната администрация.

Подтези на изследването са следните:

- изграждането на системата на органите на държавното управление и структурата на държавната администрация след присъединяването на Република

България към Европейския съюз се осъществява чрез преодоляване на процедурни и функционални проблеми, възникващи в условията на съвременната държавност;

- съществуващите механизми за интегриране на държавната администрация и за взаимодействието ѝ с гражданското общество са предпоставка за нейната бъдеща ефикасност;

- професионализмът на служителите на държавната администрация в Република България е основен фактор за ефикасността на държавната администрация.

5. Методология на изследването и използвани източници

За набиране на емпирична информация са използвани следните основни **методи**:

- *проучване на научни разработки* за теорията на държавната администрация – чрез този *метод* се изясниха различните *определения* за държавна администрация и установяването ѝ като самостоятелна научна теория;

- *проучване на научни разработки за функциите* на държавната администрация – чрез този *метод* се изведе тяхната класификация;

- *извършване на правен анализ* на действащи и отменени нормативни актове от българското законодателство за конституирането на основните *органи на държавното управление* и изграждането на *структурата на държавната администрация* в Република България – чрез този *метод* се изведоха процедурните и функционални проблеми в тази област;

- *извършване на анализ* на механизмите за интегриране на българската държавна администрация в европейското административно пространство и за подобряване на взаимодействието между администрацията и гражданското общество;

- *проучване на стратегически документи* за организацията и функционирането на държавната администрация в Република България – чрез този *метод* се изведоха *основните приоритети* за развитието на държавната администрация и за повишаване на професионализма на нейните служители;

- *наблюдение* – чрез този *метод* се събра непосредствена информация за осъществяване на *дейности* на политици, органи на държавното управление и служители от различни структури на държавната администрация в Република България;

- *беседа* – този *метод* се използва за получаване на *допълнителна информация* от *експерти* – дългогодишни служители в администрацията на Народното събрание, администрацията на Министерския съвет, администрацията на Висшия съдебен съвет и Президентството на Република България, както и от областни управители и кметове на общини за *текущите проблеми*, възникващи при организацията и функционирането на държавната администрация.

Моделирането на *дисертационното изследване* се осъществи чрез *структурно-функционален подход*. Чрез *системен подход* *органите на държавното управление и структурите на държавната администрация* в Република България са разгледани като система от *елементи* на една динамична структура. Разкрити са връзките между тях и взаимодействието, както помежду им, така и с други *недържавни организации*.

Теоретичните и приложните изследвания се съпровождат с аналитични оценки и графични изображения. Трудът има не само теоретична, но и практико-приложна насоченост. Резултатите от него се съпровождат с авторови *идеи, мнения и предложения*, направени на базата на изведени *изводи и заключения*.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Глава първа е озаглавена „Теоретико-методически постановки за същността на държавната администрация” и включва три параграфа.

В параграф 1. „*Определение и значение на държавната администрация*” е направено *проучване на научни разработки* за теорията на държавната администрация. Изяснени са различните *определения* за понятието „държавна администрация” и установяването ѝ като самостоятелна научна теория. *Представени* са в синтезиран вид теоретико-методически постановки за *същността* на държавната администрация.

Като основни характеристики на понятието „държавна администрация” са изведени:

- тя съставлява комплекс от процеси, организации и персонал, свързани с изпълнението на законите и други нормативни актове в сферата на разпоредителната и изпълнителната дейност на държавата;

- тя е организация за осъществяване дейностите на държавните органи;

- тя е структура, състояща се от съвкупност от органи, които се занимават с административна дейност. Такива органи могат да бъдат министерства, комисии, агенции, държавни служби;

- тя е съвкупност от определени функции: административно обслужване, опазване на обществения ред, борба с престъпността и корупцията, планиране, програмиране и финансиране на държавни обществени корпоративни системи и др.;

- тя е част от механизма на общественото управление, като извършва огромен обем работа от неговата дейност;

- тя притежава личен състав, квалифициран за професионално изпълнение на различни видове административна дейност.

За нуждите на *дисертационното изследване* се възприема следното **определението**:

Държавната администрация представлява управляема подсистема от системата на публичната администрация, включваща органи на държавна власт и държавно управление, както и административни структури, като назначените в тях държавни служители и лица, работещи по трудово правоотношение, изпълняват задачи, свързани с подпомагането на тези органи да реализират предоставените им по закон правомощия и да предоставят публични услуги на гражданите.

В параграф 2. „*Функции на държавната администрация*” на базата на извършено *проучване на научни разработки* на български автори за *функциите* на държавната администрация се установиха различни класификации. За нуждите на *дисертационното изследване* се възприе класификацията на доц. д-р Бенко Бенев, включваща *шест функции на държавната администрация*: административно-организационна, икономическа, социална, информационна, контролна и регулативна.¹ Новост за теорията е направеното обосноваване на *основните характеристики на посочените шест функции*, които разкриват комплексно теоретико-методологичния аспект на тяхната *същност*.

В параграф 3. „*Разграничение между държавна администрация и бизнес администрация*” вследствие на извършено *проучване на научни разработки* се достига до **извода**, че в специализираната литература по публична администрация не е извършвано разграничение между държавна и бизнес администрация. Научните разработки са само по отношение на извеждането на разграничителните белези между публичната и бизнес администрация. Позовавайки се на изследването за основните разлики между публичната и бизнес администрация на проф. д-р Емилия Къндева² е направен опит за определяне на *основните различия* между държавна администрация и

¹ Вж. Бенев, Б. Основи на теорията на държавната администрация. С., 2000, с. 23–31.

² Вж. Къндева, Ем. Публична администрация. С., 1998, с. 18–21.

бизнес администрация. *Сравнителният анализ* е направен на базата на избрани критерии. Той показва основните различия между двете администрации.

Глава втора е озаглавена „Системно-структурна характеристика на държавната администрация в Република България” и включва три параграфа.

В параграф 1. „Предпоставки и условия за изграждане и функциониране на държавната администрация” е извършен *правен анализ* на действащи и отменени нормативни актове от българското законодателство, отнасящи се до конституирането на основните органи на държавното управление и изграждането на структурата на държавната администрация в Република България. Направен е и *анализ* на предпоставките и условията за изграждане и функциониране на българската държавна администрация.

В параграф 2. „Правителството – основен изпълнителен орган на държавната администрация” е извършен *теоретичен анализ* на основните функции на правителството – политическа и изпълнителска. Представени са *етапите за формиране на правителството* в Република България – *предварителен и парламентарен*. Анализирани са конституционно установените *правомощия на правителството*. Представена е и неговата *структурно-организационна характеристика*.

Вследствие на извършения анализ са направени следните **изводи**:

- утвърждаването на ролята и мястото на *правителството* в конституционната система на Република България е от решаващо значение за по-нататъшното стабилизиране на демократичния процес и осигуряване на ефективно държавно управление;

- в контекста на парламентарната форма на управление *правителството* е институция, която е пригодна в най-голяма степен да извежда приоритетите в политиката и да упражнява необходимите инициативи, насочени към импулсиране на дейността на държавата.

В параграф 3. „Органи на държавната власт, пряко влияещи върху дейността на администрацията на изпълнителната власт” е извършен *теоретичен анализ* на функциите на Народното събрание и на Президента. Изследвани са проблемите на законодателната и контролната функция на *парламента*, проблемите, свързани с институцията „*държавен глава*” и влиянието им върху дейността на *правителството* и *администрацията на изпълнителната власт*.

Глава трета е озаглавена „Проблеми, водещи до пандемия в системата на държавната администрация” и включва четири параграфа.

В параграф 1. „Бюрокрация в държавната администрация” на базата на извършено *проучване на научни разработки* са направени следните **изводи**:

- *бюрокрацията* е негативно явление в дейността на държавната администрация;
- влиянието на *бюрокрацията* може да се ограничи чрез различни способи и мерки, които следва да се предприемат от органите на държавното управление;

- с развитието и разширяването на демократичните основи на държавното управление се стесняват проявите на *бюрокрацията*;

- тенденциите към откритост и прозрачност на държавното управление в Република България, към нарастване на ролята и значимостта на обществения и гражданския контрол от страна на неправителствените организации и граждани са гаранция за минимизиране на факторите, генериращи *бюрокрацията*.

В параграф 2. „Корупция в държавната администрация” на базата на извършено *проучване на научни разработки, нормативни актове и стратегически документи* са направени следните **изводи**:

- *корупцията* в държавната администрация може да бъде овладяна;
- *корупционите практики* в държавната администрация могат да бъдат ограничени;
- срещу *корупцията* в държавната администрация на Република България се противодейства, както от органите на трите независими власти – законодателна,

изпълнителна и съдебна, така и от неправителствените организации, медиите и бизнес организациите;

- успешното противодействие на *корупцията* в държавната администрация изисква преди всичко политическа воля и действия.

В параграф 3. „*Мафия и нейното влияние върху държавната администрация*” на базата на извършено проучване на научни разработки, отменени и действащи нормативни актове са направени следните **изводи**:

- в Република България не се споделя мнението за съществуване на „мафия”;
- в българското законодателство се регламентират дейности за „борба с организираната престъпност”;
- правният анализ за статута и функциите на *структурата за борба с организираната престъпност* показва, че в МВР те непрекъснато се променят – от централна служба – ЦСБОП (1991–1995), национална служба – НСБОП (1995–2008) и дирекция – Дирекция „БОП” в Главна дирекция „Криминална полиция” (2008–2010) до главна дирекция – ГДБОП от 2010 г.

В параграф 4. „*Въздействие на тероризма върху дейността на държавната администрация*” на базата на извършено проучване на научни разработки и нормативни актове – международни и от българското законодателство, са направени следните **изводи**:

- *терористичният акт* е насочен срещу два обекта. От една страна засяга властта в държавата, а от друга – живота, здравето и свободата на гражданите;
- основен обект на *терористичните актове* се явява не личният интерес на пряко засегнатия, а политическите обществени отношения, които трябва да бъдат накърнени;
- *терористичният акт* като престъпление против държавата е насочено към отрицателно засягане на политическата организация на обществото, единството на нацията, териториалната цялост и суверенитета на страната;
- извършването на *терористичния акт* разкрива изключително висока степен на обществена опасност, поради което българския законодател е предвидил повишена наказателна отговорност;
- възлагането на задачи, свързани с *борбата с тероризма*, е регламентирано в множество от нормативни актове, които като цяло не разкриват ясно изградена централизирана система.

Глава четвърта е озаглавена „**Анализ и оценка на състоянието на държавната администрация в Република България**” и включва три параграфа.

В параграф 1. „*Необходимост и значение на системната оценка на държавната администрация и нейните органи*” се акцентира върху факта, че резултатите от извършването на такъв *анализ и оценка* могат да послужат като надежден информационен източник, както при провеждането на по-задълбочени и комплексни научни изследвания за състоянието на държавната администрация в Република България, така и за подпомагане информираността на действащите *органи* на държавното управление преди вземането на управленски решения за провеждането на съответни бъдещи реформи и преустройства в системата на държавното управление и на държавната администрация.

В параграф 2. „*Процедурни и функционални проблеми на правителството и парламента*” са изведени проблемите, свързани със стабилността на *правителството*, които се отнасят до процедурите за подбора и избора на съответния министър. Проучване на различни публикации в българските медии показва, че тази процедура преиодично е подлагана на медийна критика. В тази връзка са направени предложения за отчитане на компетентността на кандидатите за министри и усъвършенстване на процедурата им за избор по отделно от Народното събрание.

Изведен е и проблемът за „*взаимодействието на парламента с органите на изпълнителната власт*”. Направен е **извод**, че взаимодействието между тези държавни органи все още не е достатъчно изяснено в теоретически и практически план. На

практика то се изразява във възможността *президентът* да определи *премиера* – и дотук свършват връзките между *президент* и *правителството*.

В параграф 3. „*Структури-корективи на държавната администрация*” се изследва влиянието на контрастструктурите, които поддържат своеобразно напрежение и предизвикват по-голяма високостепенност в действията на управляващите. Такива са *организациите с политически и неполитически характер*, които по силата на своя статут имат законово право да се противопоставят на институциите на държавната власт и администрацията ѝ. Те са своеобразен коректив на тяхната дейност, предпазват ги от погрешни, неправомерни действия. Представени са целите и задачите на *опозицията, синдикатите, медиите и интелектуалния елит*. Акцентира се, че те не трябва да са само корективи на държавната администрация, но трябва да ѝ съдействат при осъществяване на държавната политика, като своевременно информират органите на държавното управление по наредени проблеми в обществото.

Глава пета е озаглавена „**Развитие на държавната администрация в Република България**” и включва четири параграфа.

В параграф 1. „*Концепцията „Е-правителство”*” е направен анализ на *етапите и дейностите по въвеждането на електронните услуги* в Република България. *Проучване на стратегически документи* на българската държавна администрация показва, че политическото ръководство на Министерството на информационните технологии и съобщенията /МТИТС/ има ясна визия за развитието на „Е-правителство” в Република България до 2015 г. Направен е **извод**, че наличието на *стратегическите документи* предполага бързото преодоляване на констатираните проблеми при въвеждането и функционирането на „Е-правителство”.

В параграф 2. „*Механизми за интегриране на българската държавна администрация в европейското административно пространство*” на базата на извършено проучване и анализ на научни разработки и на *старетгически документи* се достига до **извода**, че липсата на яснота и категоричност на европейските критерии за „административен капацитет” и честите промени в приоритетите на Европейската комисия създават проблем за българските правителства, които се опитват да осъществят успешно интегриране в „*европейското административно пространство*”. Това означава, че следва да се разработят научно обосновани нови за „*интегриране на българската администрация*”, чрез които да се постигне повишаване на нейния „административен капацитет”. Това е предизвикателство и за „*новия публичен мениджмънт*” в Република България, който органите на съвременното държавно управление налагат.

В параграф 3. „*Механизми за подобряване на взаимодействието между администрацията и гражданското общество*” на базата на извършено проучване и анализ на научни разработки и на *нормативни актове* се достига до **извода**, че, за да се минимизира рискът от засягане правата и интересите на физическите и юридическите лица при взаимодействието им с администрацията, е необходимо да бъдат утвърдени механизми и за осъществяването на „*обществен контрол*”. Съществуващите правно регламентирани механизми за осъществяване само на „*граждански контрол*” в *Административнопроцесуалния кодекс, Закона за допитване до народа, Закона за местното самоуправление и местната администрация, Закона за омбудсмана, Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, Закона за административните нарушения и наказания* не винаги са в състояние да осигурят бърза, навременна, ефикасна и достъпна защита на засегнатите физически и юридически лица от всевластието на органите и служителите на държавната администрация. Чрез въвеждането на *нови правни механизми* за осъществяване на „*обществен контрол*” в Република България, ще се предоставят възможности за пряка или косвена намеса на организациите на гражданите при взаимодействието им със органи и служители на държавната администрация.

В параграф 4. „*Професионализмът на служителите – основен фактор за ефикасността на държавната администрация*” са представени и анализирани

дейности на функционирането на: *системата за обучение, системата за кариерно развитие и системата за морално етични норми и правила* в Република България. Направени са следните **изводи**:

- *системата за обучение по публична администрация* се усъвършенства непрекъснато. За това е необходимо обединяването на усилията на академични преподаватели от университетите, предлагащи обучение в програми по публична администрация, учени-изследователи от научноизследователски структури, провеждащи изследвания за организацията и функционирането на публичната администрация, както и на изявени специалисти от практиката на публичната администрация.

- в *системата за кариерно развитие* все още съществува „субективизъм“ на оценяващите ръководители при атестирането на служителите и „политически назначения“ при обявени конкурсни длъжности.

- в *системата за морално етични норми и правила* въвеждането на *етични кодекси* в структурите на българската държавна администрация показва, че те се възприемат от служителите по-скоро като „*препоръчителни документи*“.

III. НАУЧНИ И ПРАКТИКО-ПРИЛОЖНИ ПРИНОСИ НА ТРУДА

Проблемите на държавната администрация в условията на съвременната държавност са продиктувани от въздействието на много фактори със социален, икономически, научен и културен характер. Значението и отговорността на политиките в Република България да разрешават и преодоляват тези проблеми в съвременните условия нараства. Новите реалности на съвременната държавност изискват да се даде обоснова и защитима аргументация на най-съществените проблеми на държавната администрация.

Дисертационното изследване представлява скромнен опит да се разкрият основните проблеми на държавната администрация в Република България, възникващи при нейното изграждане и функциониране в периода от 1991 г. до 2011 г. То предоставя възможността множеството от направените предложения и авторски идеи да се приложат на практика от политиките и от органите на държавното управление в съвременната българска държавна администрация, с оглед повишаване ефективността на дейността ѝ.

В *изследването* коректно се посочват значими разработки на изтъкнати български автори, изследвали различни проблеми на организацията и функционирането на публичната администрация. Безспорни за развитието и утвърждаването на теорията на публичната администрация са приносите в трудовете на проф. д-р Емилия Къндева, проф. д-р Павел Павлов, проф. д-р Христо Христов, проф. Тодор Танев, д.н., проф. д-р Иван Величков, проф. д-р Николай Арабаджийски, доц. д-р Бенко Бенев, доц. д-р Светла Михалева и доц. д-р Поля Кацамунка. Техните трудове послужиха като фундаментална основа на *дисертационното изследване*, което има за *обект на изследване* само една част от системата на публичната администрация – държавната администрация.

Като цяло резултатите от *изследването* потвърждават заявената *теза* и *подтези*. Основните приносни моменти в *изследването* могат да се разгледат и оценят на две групи – **научни приноси** и **практико-приложни приноси**.

- **Научни приноси**

1. Изведени са основните характеристики на понятието „държавна администрация“.

2. Предложена е нова дефиниция, разкриваща същността на държавната администрация.

3. Изведени са основните характеристики на функциите на държавната администрация – административно-организационна, икономическа, социална, информационна, контролна и регулативна чрез комплексно разкриване на теоретико-методологичния аспект на тяхната същност.

4. Изведени са основните различия между държавната администрация и бизнес администрацията.

5. Изведени са предпоставките за изграждане и функциониране на държавната администрация – юридически (законови), власт и разпределение на властите, политически сили, електорат, избирателна система, представителност, демократичност и публичност.

6. Изведени са основните функции на правителството – политическа и изпълнителска, както и на етапите на неговото формиране – предварителен и парламентарен.

7. Изведени са проблемите, свързани с институцията „държавен глава“: с изборността му, с броя на държавните глави, с мандата му, с принудителната му смяна, с прерогативите му, с възнаграждението му, с взаимодействието му с другите институции на властта, с личностните му качества.

8. Изведени са проблемите на законодателния орган – проблеми, предизвикани от вносителите на законопроекта и при налагане вето от президента.

9. Изведени са и са разкрити основните характеристики на проблемите на държавната администрация, водещи до пандемия – бюрокрация, корупция, мафия, въздействие на тероризма.

10. Съвременното значение и научният принос на труда се състоят и в осъществяването на напомняне за експертното установяване на проблемите, възникващи при изграждането и функционирането на държавната администрация в условията на съвременната държавност и необходимостта от предприемане на съответните законодателни и организационни мерки за тяхното разрешаване и преодоляване.

• Практико-приложни приноси

Те се заключават в следните авторови мнения и предложения, реализирането на които би допринесло за практическото преодоляване и разрешаване на констатираните проблеми в българската държавна администрация в условията на съвременната държавност:

1. При конституирането на правителството е целесъобразно да се организира и осъществява предварителна политическа дискусия по предложенията:

- всеки номиниран кандидат за министър да притежава компетентност за управление в определен публичен сектор;

- всеки номиниран кандидат за министър да бъде гласуван и избран от народните представители по отделно.

2. При конституирането на законодателния орган не се подкрепя идеята за намаляване броя на българските депутати. Следва да се отчитат традициите на българския парламентаризъм и броят на депутатите да остане 240.

3. Целесъобразно е да се предвидят по-строги мерки за санкциониране на гласуващите с чужди карти депутати.

4. Проблемите на действията на опозицията е целесъобразно да се преодоляват чрез: стратегия, компетентно и цивилизовано противопоставяне и създаване на политическа култура.

5. *Проблемите от действията на синдикатите* е целесъобразно да се преодоляват чрез търсене на резерви за взаимодействие между държавната администрация и профсъюзите.

6. *Проблемите от действията на медиите* е целесъобразно да се преодоляват чрез предоставянето на обективна и вярна обществена информация от органите на държавната администрация, без да преминават границата на държавната тайна и да нарушават държавните интереси.

7. *Проблемите от действията на интелектуалния елит* е целесъобразно да се преодоляват чрез добре обмислена политика на органите на държавното управление за непреходно взаимодействие с тях.

8. *Проблемите възникващи при въвеждането на „Е-правителство“* е целесъобразно да се решават чрез финансова осигуреност и повишаване на „административния капацитет“ на служителите от държавната администрация, които реализират приетите в тази област *стратегически документи*.

9. *Проблемите на интегрирането на българската държавна администрация в „еропейското административно пространство“* е целесъобразно да се решават чрез разработването на научно обосновани нови „механизми за интегриране на българската администрация“, от въвеждането на които да се постигне повишаване на нейния административен капацитет.

10. *Проблемите, които възникват при взаимодействието на държавната администрация с гражданското общество*, е целесъобразно да се преодоляват чрез въвеждането на нови „правни механизми за осъществяване на граждански и обществен контрол“.

11. *Проблемите, свързани с повишаването на професионализма на служителите на държавната администрация*, е целесъобразно да се разрешават чрез ефикасно управление на човешките ресурси и функционирането на: *система за обучение, система за кариерно развитие и система за морално етични норми и правила*.

IV. ПУБЛИКАЦИИ, СВЪРЗАНИ С ДИСЕРТАЦИОННОТО ИЗСЛЕДВАНЕ

1. Черкезов, В. Процедурни и функционални проблеми на правителството и парламента в Република България. Годишник на Центъра по публична администрация на НБУ. Т. 6. С., 2011.
ISSN 1313-476 – *статия*, 11 с.
Статията е публикувана и в сайта на Центъра по публична администрация на НБУ на Интернет адрес: <http://nbu.bg/index.php?l=956>
2. Черкезов, В. Професионализм служачих как основной фактор, влияющий на эффективность государственной администрации в Республике Болгария. Журнал "Социосфера". г. Пенза, Россия. № 3/2011.
ISSN 2078-7081 – *статия*, 10 с.
Статията е публикувана и в сайта на Научно-издателски център „Социосфера“, гр. Пенза, Русия, на Интернет адрес: <http://sociosphera.ucoz.ru>
3. Черкезов, В. Усъвършенстване на функционирането на държавната администрация в Република България. ЮЗУ „Неофит Рилски“ - гр. Благоевград – *статия*, 12 с., под печат.
- 4.